

Тема 8. Методика проведення теоретичних та прикладних досліджень у праві

1. ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРЕТИЧНИХ ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Поняття теоретичного правового дослідження

Теоретичне дослідження — це наукове пізнання, спрямоване на:

- розкриття сутності правових явищ
- формування правових концепцій
- розвиток категоріального апарату
- виявлення закономірностей розвитку права

Характерні риси

- Високий рівень абстрагування
 - Орієнтація на доктрину
- Аналіз правових категорій
- Узагальнення судової практики
 - Концептуальність

Методи теоретичних досліджень

- Формально-логічний аналіз
 - Системний підхід
- Герменевтичний метод
- Історико-правовий метод
- Порівняльно-правовий аналіз

Результати теоретичних досліджень

- Нові дефініції
- Концепції
- Класифікації
- Доктринальні моделі
- Теоретичні узагальнення

2. ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ ПРАВА

Поняття прикладного дослідження

Прикладне дослідження спрямоване на:

- вирішення конкретних правових проблем
- удосконалення законодавства
- формування практичних рекомендацій
- аналіз ефективності правового регулювання

Специфіка прикладних досліджень

- Орієнтація на практику
- Аналіз правозастосування
- Вивчення статистичних даних
- Оцінка регуляторного впливу
- Розробка проєктів нормативних актів

Методи прикладних досліджень

- Аналіз судової практики
- Контент-аналіз рішень
- Соціологічні методи (опитування, інтерв'ю)
- Емпіричний аналіз статистики
- Моделювання правових ситуацій

3. ФОРМУВАННЯ ЕМПІРИЧНОЇ БАЗИ

Джерела емпіричних даних

- Судова практика
- Офіційна статистика
- Матеріали правозастосовних органів
 - Дані опитувань
- Експертні висновки

Робота з судовими рішеннями

- Використання Єдиний державний реєстр судових рішень
 - Відбір релевантних справ
 - Виділення правових позицій
 - Узагальнення тенденцій

Соціологічні інструменти в праві

- Анкетування
- Глибинні інтерв'ю
- Фокус-групи
- Експертні опитування

 Важливо: дотримання вимог академічної доброчесності та етики.

Обробка емпіричних даних

- Кодування інформації
- Класифікація
- Побудова таблиць
- Виявлення закономірностей
- Узагальнення результатів

4. ПОЄДНАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ І ПРИКЛАДНИХ ПІДХОДІВ

Інтегративна модель дослідження

Теорія → Аналіз практики → Узагальнення → Рекомендації → Нове теоретичне осмислення

Переваги комбінованого підходу

- Підвищення обґрунтованості висновків
- Баланс між абстракцією та практикою
- Поглиблення аргументації
- Зростання прикладної цінності дослідження

Типові помилки

- Надмірна теоретизація без практичного підтвердження
- Формальний аналіз практики
- Невідповідність емпіричних даних меті дослідження
- Відсутність узагальнення результатів

5. ОБМЕЖЕННЯ ТА ВАЛІДНІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ

Поняття валідності

Валідність — це ступінь відповідності результатів дослідження поставленій меті та реальним правовим процесам.

Види валідності у правових дослідженнях

- Теоретична валідність
- Методологічна валідність
- Емпірична валідність
- Практична валідність

Обмеження дослідження

- Часові межі
- Територіальні обмеження
- Галузеві межі
- Обмеженість статистичних даних
- Зміни законодавства

Забезпечення достовірності результатів

- Чітка методологія
- Репрезентативність вибірки
- Узгодженість теорії і практики
- Прозорість джерел
- Академічна доброчесність